

Péter Márta

négyütésű szó (naplóvers)

(a sors nem gyógyítható
E. M. Cioran)

*valami fehér vászon, tán
ágyi lepedő, szemben az
ötödiken, lepedő
az erkélyrácson, sütkérez-
lengedez, a házban,
ahogy hallotta valaki,
osvát is lakott
ellengi ezt is egy régi lengés, de
mögüle szól a tenger, a nagy,
hajlékony tömeg, és szürkés-
fehérén tengernyi emlék
csapódik szét, most
osváté is a gondolattól, az ő
(ide)gondolásától, amit különben
nem kutattam ki, mert a gondolást
őrzöm a valótól (néha ez is tett)
a tenger meg, ahogy
materként mindent fölnevel
(nem vet ki magából), befog és
elfogad, fogad magába, még
hullám porát is fogja, ha megteszik
nekem (nem úgy mint a szobrásznak
nem, ki a tiszába vágyta magát
magamaradékát, hiába). a hullám-
sír szép, két felében négyütésű szó
négy jelene, jelentése van, s míg veri a
szél (sok ütemben veri) a szürke-fehér
vászont, reng a tenger bennem és reng
a sok lény,
anyám, édes holt anyukám
por-töredéke is.*

kis kapszuláját
elhajóztam leszboszig, ott szórtam egy kikötőben el
ha már imádottad volt a tenger, sóját vetted, vitted
szemedbe, hogy más alakban kiontsd, sok könny-
veszést írva át és vissza. lebegtél csodálkozó halak
közt le szépen, az életes sírba, s még egy fél- (vagy egész?)
bolond is zengette kikötői magát e zárt ünnepen,
jobb is volt pap helyett, kiket nem szerettél, mert
közülük egy gyerekként alázott
iskolás voltál még, 'mikor róladneked az ördögről
maszatolt (társaid fülébe is), kiszolgáltató védtelen
korod egy házi avatott házi szövegének, s rávert alfeledre is,
túlkapva magát (ahogy nem szokatlan egyenöltözetben),
de isten azért gondos volt rád, küldte e bolondot, lélek-
segédül, világegyensúlynak.
tengereket jártunk (egyszer álmod
képein tenger vizén is járt lábad) jártunk együtt partokat, 'hol
üresen gazuló telekre mutattál, hogy azt kinézted magadnak-
nekünk és boldogok voltunk a szellemi szerzésben, tettünk
a késsel, mindenik kékével, ahogy a lobogó lepel is szelével
és valóbbi lobogás volt az, mint ünnepi házakon koszlott zászlóké,
ám a tenger valahogy, mint hiány, mindig velünk, életünkbe ömlött és
csak éves lehettem, hogy orvos szava szólt (de biztos révületben),
nem tudná-e anyám tengerre vinni testemet (részeim
lakát). jó orvos volt, látott, engem látott, s bennem a
tengerárt, hogy szól belőlem, kiszól a tenger vízsúlyos
önértése, és értettem magam, tényleg, túl korán is, bár láthatómra mint
idegenre bámultam néha, hogy mit akar itt a csenevész kalandor, és oly
szokatlan volt, mint a nyers ruha, és egyszer, pár évem körül ki is szolgáltatam
(akiknek), mert a közeli utcákon rolleren (vagy szót magyarítva), kétkerekű
hajtányon nyargaltam meztelen, ablakok előtt könnyeden suhanva, nem figyeltem
mozduló függönyre (nem tudtam, hogy akkor függöny mögül ha lesnek,
nem engem) és a nap takarta testemet, rám borult a fénymeleg, ez volt az énség
belseje, az én döntésem, szabadságom, felnyílt-őrzött titkom, a benti, házbeli
életből kihajtva-élve. és boldogan lobogtam, mint a fénytörő vászon fent, meg rég'
a többi, két fa közt madzagon, ahogy lengtek-csepegték a ruhák szennyeinket
vesztve és tudtam már, mit tesz a ruha vagy inkább mit fed emberen, emberek
csoportján, nélkülük mik is volnánk, mi volna a köz jelmezek nélkülében, káosz,
de kétféle itt még a káosz is, istentől és embertől alkotott, és isten olykor elunja a
szórtelen állat magafeledését és idézőleg valami szörnyűt bocsát rá, kis ébredésnyit,
mert aztán minden csak úgy, tovább, és ennyi.
valahogy éreztem már akkor is e reményvesztőséget, ez ült bennem,
belül, mintha beteg volnék, nem a testem, hanem a testem léte által,
érezve szervült részeim ideiglenességét, a valakiség átmenetiségét, s
nehéz volt érteni az embert, hinni a hívésében, de az én külön hiányomban

*bentlakoztam, magahiányomban voltam, én voltam egészen
(és ez megmaradt)*

*őrzöm bent a képet, ahogy nagyanyám a rácsos ágy, ágyam fölé hajol, és mondja,
én istenem, jó istenem, lecsukódik már a szemem, hogy valamibe kapaszkodjunk,
hogy segítsen velem magának az éji világban, de istenről amúgy és később nem
beszélt, talán meghalt benne rég, még jóval énelőttem. olyikor (tán hetente) jött a
néma, világosas bözsi nő, szétterülte sok szoknyáját, bő fodorját, s ült
a földön, ahogy mi alsókonyhánk küszöbén, ültünk hármunk csendjében,
várakozás-rendjében, mert a várásban is van erő. liza is jött minden héten, barna
cigányasszonyunk, az ő hangját ismertem, beszélt is, nevetett, és egyszer hozott
nyakbavalót, vörösbordó gömböket, de máskorra elfonnyadtak díszeim. hát senki se
mondta, hogy ez a sor, a tárgyi végzet, nem mondta, hogy nézzek csak sokáig,
csipkebogyó fogyásig, hogy tekintet és múlás összeérjen, s csak álltam a múlás
tételében, pedig mehetöm volt
hováis. mert
mi a világ.*

*azt már láttam, mi az utcavég, egy nagyobb utca, aztán meg a fő, és van határa
városnak is, de az ország már mi, országnak határa, hogy lehet azt átlépni, megnyitni
és lezárni, ha nincs ajtaja, nyitja, kulcsa, és ha van is, ki őrzi azt (őrizheti).
én őriztem kis kavicsom, azt dobáltam iskolába, a sánta kockájába, pontosan, hogy
(határsértő ne legyen) négyzetbe essen, aztán egy lábon ugráltam el érte, és senki se
kérte, hogy a jobb vagy bal vigyen. felviláglott már, hogy a dolgok amúgy is
természetiek, az emberi dolgok
az emberibe dobva-zuhanva, a bensőben
itatódva, csak kifelé másulnak színeket, de benti
színük egy. és egyszínű a halál is
egyszínű a temetés.*

*oda is jártunk, eljártunk nyugvólag, és színház volt az is, ahogy
a templomi, szertartás színház (második műfaji fogalmam). láttam a
halottakat, elhagyott testeket nyitott koporsókban, selymes fehérek közt
múltaszalódo, összefont kezükben imakönyv, olvasó, néha zsebkendő is, élők
könnyeit itatva, az ifjak vőlegénynek, menyasszonynak, mennyei arának voltak
öltöz(tet)ve, az idősek sötétben sötétültek. és a temetésen ünnepi volt minden,
ruha, cipő, lélek, csendes és komoly, még a fájdalom is udvariasan buggyant
szemkutakból, csak amikor koporsófedelelet szögelték, vertek kalapáccsal, zajgó
ütlegekkel, akkor volt bírhatatlan a levegő súlya, akkor tört, repedt minden,
megrepedtek a hangok a torokban és az élő test vele omlott másvilági útiszerkezetre.
nem ismertem még e cselekvés szándékát, hogy miért kell az, miért kell ily hatásos
képekkel áldozni neki, de mintha határ lett volna, határvidék, amelyen túl csak
halottak meg haramiák járnak, összekötve innenit és túlit, aranyat, sárba vitt értéket
rabolva. láttam az elhagyott-hullott testeket (aztán de sokat még), az akkorkor
közelb nagyanyámét, kinek foga már csak a szekrényben aranyult (nem úgy, mint
ruszki asszonyoké nevetésben), 289 forint 25 fillér szerepel a vételi jegyen, ennyit ért
a fog hatvanötben az óra és ékszerkereskedelmi vállalatnak, és együtt
ment a foggal a széles jeggyűrű (84 forint) meg két pár függő (122 forint 50 fillér) is,*

hogy egy ember sírba ereszkedjen, kihez (kinek lelkéhez) lánya, anyám beszélt, hogy azt kérted, halott tested szívét szúrjuk meg át, de nem kell azt megtenni, oly biztos halálad, tetemnek lélekárvasága.

de most még megyünk nagyanyámmal szokott mód, láb-busszal a zagyvagáton, és szomorú fűzeim velem, mert sejtve, hogy megint szúrnak, vért csapolnak tőlem, ha megörökölt matrózzuhám ujjja nem lehet nagyon szűk. és a tűk mindig vastagok, mintha döfésre készültek volna, és döftek is velük, és nem értettem azt sem, miért jó ez nekem. az sztk-ban (még oti-nak is mondták) sok ember ült-állt az ajtók előtt biztosítási igazolványával, várt sorára, számára, míg végül egy szám(ozott test) maradt. és a test(?) szükségletét szolgálta itt a köpöcsésze is, amibe sokszor belepillantottam, ahogy később fogaimat tépdesték ki sorban, mert ez volt a kezelés rövid útjamódja, aztán köpködtem utcán, hazafelé, muszáj-nyomokat hagyva (ahogy muszájitalan szemét is történi), és hős voltam, aznapi magam hőse. vajon nagyanyámban is mozdult a saját hős? vagy a lét volt benne tett, a létezés tevése? szótalanul nem mosolygott, sötét szemével figyelte a sorsot és baktattunk a tiszta (ideiglenes) hidján, az autók közt a mi autónkkal, öreg babakocsinkkal (szilvababóval), túlatiszai földről valóval. baktattunk és billentek a deszkák, lelátást engedve örvénylő tiszába, sárgazöld folyamába, félelmek sodrába, de vonzott, ahogy azt is magába vonzta, 'kit egy koszorú jelölt csak a vízi (mű)tárgyon, a zuhanást jelölte, hullámsír-helyet, sírhelyet, amely a hídról csak a sodrás viszonypontja volt. a folyamot majd át is úszom, tilosan úszom át, sodródva benn' komoly távokat, és imádom homokját (ahogy a tengerét fogom).

vízvilág volt ez, anyám örök vízvilága, tanyahajóról libbent vízvadába, úszott erősen, tempózott szépen, ahogy majd felnőtt életében is. apja állami vízmester, hivatala (s családja) hivatalos akaratból 44 őszén költözik vagonba s tovább, mezőkomáromba, ahol majd parancsra lövészárkot ás, de mire az ottfeledésből gyalog, székéren s akárhogy visszaér tiszájához, kirabolt házához, már nem úr, hanem (ahogy '45. június 15-én levélben értesül magáról) valószínűnek látszik, hogy a németek híve lett, aztán csak a szagtalan, vagy inkább szagos levelek, létszámcsökkentő határozatok, egyebek, s míg felszerelés nélkül bukdosott le a mederbe elsüllyesztett uszályhajókat felkötözni, eltengődött valahogy a végig, amikor a víz meg április hidegje öleli magához, a honvéd kórházban öleli végleg, aztán a honvédből orosz lesz, a vízből meg árvíz, démoni velence, házak vízbetükörbe, vizekbe törve, mosódva alá mint a lelkek.

és mit látott mégnemanyám, tizenkilenc volt talán, a gyilkos-tóba meredve, csónakban ülve, lelket látott, mégnemapámét, utazott meglátni őt, a katonát, és szépek voltak, elsőtutolsó derűjünkben, 1941-ben (ambrus fotó, gyergyószentmiklós).

néznek onnan idefelé, a jövőbe tekintve, mintha tudnák, a képen még biztonságban vannak, védve öntörténetüktől, minden történettől is, mert csak az akkori jelen van, ahogy mégnemanyámat várja az apja, naponta kimegy az alcsiba, kis állomásra, hátha érkezik, leszáll ő is, ott lesz a távolból jövők közt a lány. az alcsi túlfelén még

dolgozik a malom (és az épület másfelén ott a malmos család maradéka, ahogy a falak zizgésében éli múltját) és a földutak keresztjében nyitva a tulipán, a virág utcákhoz közeli virágnevé kocsma, illatszagával, olaj-padlójával is virág, ahogy minden itt. és a vízvilág itten sárvilág is, szomorú arcú lovakkal, kikben majd én sebződöm, 'hogy pattog az ostor, bőrből hasul az eleven, és helyben ugrik meg az állat. helyben sülyvedek egy nap én is, a kocsma és malom közt nyeldesz a sár, sötétbe le, mélyébe talál, lábam már foglya, s mikor térdemet zárja kalodája, hidegező nedv-szívása, bömbölni kezdek, istenhez bömbölve levegő-világért. a malomból lát meg valaki, apám fivére cibál ki, csak cipőim eszi meg a sár. a föld mindent benyel, minden lényt elemészt, embert is emészt, etetve hullával, szervi hullással (csak miénkkel ne még), csak vigyen, forogja útját, és visz magán bennünket hagyja történetünket úgy, ahogy mi írjuk, a teli-telenben reménytelenben (ahogy megtapadt velünk a szó) de néha elámulom, hogy ki írja bennünk, kitől van sorsunk, s mennyi a tehetés benne, vagy csak rakja lábunk, lökdös hová a természet, sajátunk, ha van, ha létezik bennünk saját olcsó játékom, bentszórakozásom volt a szavak ismétlése, addig szóltam őket, míg szabadok lettek, üresen repkedtek, elhagyva embert, tárgyat, szófelszabadító voltam, magam szabadítva (ha más akkor nem lehettem). és kérdés volt, mostamat látom-e a szárnyas-tükörben, szárnyaiban, profilomban, kimázolt arcomban, ahogy magamszabadítva színházast, idegent is játszom, akármi magamat szárnyak világából, mondom és nézem magam, nézem és mondom magamat, minden hangokon beszélve-sírva-nyögve tülekedő szókat arcom tükörének, és magány-játék volt, magány-színház, egészem éltem bent magamra csukódva. és ajtóim mögött bomlott, beomlott a múlt, s bennem volt nekem még tudhatatlan súlya, és nem tudott volt a jelen és jövő, az összes idők mélye-hallgatása, félelme, nyomása, ahogy régpapírok vonszolódnak a világba', kivonat, keresztlevél, származási táblázat, előttem éltekről hányadiziglen sírba hullt szabályos létek. a csendre emlékszem, némaságra, orádtás némájára, hogy a lényeg ellenáll, elakad, befelé bomlik el, hogy a felszín legdurvábbja se közelíti a benti mondhatatlant, hogy az mindig szabálytalan, s az is marad, mert a szabályok mindig kintiek. az ambrus fotó mögött sötét uszály meg baljós (korhű) csillogás, de az ifjú pár még elsőtutolsó derűjében úszik a történetben (történetében), ami innen nézve írva volt, mert az ifjak mindig úsznak, szeretnek és nemzenek, hogy szabályok is vonatkozhassanak kire, hogy a szabályszerzők, -tartók és -talanok játéka fönmaradjon, annak kereke forogjon, s élvezze az, 'kinek élvezet jutott. és a

szabályszerzők urak a temetőben is, az 1939 évi IV. t. c. végrehajtása céljára illetékmentes iratokban is sírokból buknak elő, születnek-szülnek újra, és házasodnak holtak, aztán élők miatt, az élet miatt megint, akárhányszor is, ahogy a Származási táblázatban, apám szükségiratában anyám felmenői találnak egymásra a M. kir. 6. honvéd gépkocsizó lövész zászlóalj parancsnokság pecsétje fölött. (kelt galánta, 1943. február 15-én), s a lap alján még háromtagú bizottság is bizonyít piros tintával, négy nappal később munkácson.

titok volt nekem az anyanyelv, hogy mitől anya az, kutyanyelvről tudtam, papírként és kutyaszájából lógva, macskanyelvet is láttam állatban és (később) csokis dobozban, de az anyanyelv (hogy a köz nyelvével közül), felfoghatatlan, forgatom a szót is, ahogy a szavakat forgatják. ahogy az élet is annyiféle, ahányan élnek, és szabály lehet szabálytalan, s törvény is törvénytelen, de mi köze ennek az anyához, anyám nyelvéhez pláne. s (nemlétemben) nem tudtam még és a páros képen ő se, hogy szükség lesz szavára, s lenne szóforgatásra is magyar meg idegen között, hogy értse őt a komisár, 'mikor készül a leltár, 'mely felvétel 1945 május 31-én (galánta, rákóczi út 64.). bútorok, konyhaedények, fehérnemű és ágynemű (1 drb babadunyha és 1 drb babavánkos is, bátyám alvó holmija) aztán a ruhanemű: 3 drb férfikabát, 2 drb női kabát, 3 drb férfi ruha, 2 pár férfi cipő, 1 pár női cipő, 2 drb férfi pizsama, 6 drb női ruha, 4 drb férfi alsónadrág, 4 drb kombiné, 4 drb női nadrág és a leltár hátlapján a menekült törzsszám (1265/1945) meg a kétnyelvű körpecsét.

anyám huszonharmadik éves, hasában mozdul nővérem is, ki már akkor sem életragaszkodó, anyaburkában zuhan ki mozgó vonatból, s nem moccan többet. mondják, hogy meghalt, halott a magzat, de sejtő kegyelemből nem hisz anyám másnak, csak magának, s hitéből feltámad halódó babája, ha rövidebb létre és szomorú végre is. de még ezt sem láthatja (ahogy sokszor jobb is nem látni sorsot, jövőt), csak viszi, lendíti útját, akarátát felé a minék, ami honnan nézve élet. és a honnan nem is kérdés mert a legbiztosabb nemlétező pont ez,

létkívüli múltatlanság
határhely és közti hely a
közöttük között.

a honnanba későbbi nyarakon is ellebegtünk, elrepültünk apró meggyű fánk meggyével, magozva-bontva édes húsokat, és a vándling meggyvérevel kentük arcunk, 'mikor egy csengetésre anyám a kapuhoz szaladt (mintha csatából), és véresen neveltünk egy másik világból, magunkon. kerti mese a vándorborsóé is, növények mentén vándorolt a zöld szem, saját helyét hagyva, s végül rácsodált anyám, hogy a cipelő egy hangya, hogy ilyenek vagyunk mi is súlyos terheinkkel egy másik honnan, valahonnan nézve (valakiben által). és nem kerti már, nem mesés az emlék, mert féltem bolondferitől, akit csak így ismertek arra, akit iskolába menet is láttam, egy szomszéd utcai házban lakott, s az ajtóból épp kést repített szaladó anyja hátának. vele is megállt anyám beszélni, míg én dermedve húzódtam teste árnyékába, de az árnyékból figyelve bolondferi mindentúlban honos arcát, csak a reménytelenség áramszürkéje maradt. és a reményért kiabált másképp egy másik ember is, 'ki (illő helyen) a vörös csillag úton rohant felénk, hogy állítsanak meg! nem tudok megállni! s anyám lelke fölfogta magán a másik lelket, ki

uralmat vesztett lábain. csodáltam hirtelen tevését, hogy tudja, mit kell tennie, és mások életével mindig így volt, meg sokáig sajátjával is, mert titkos erő vitte útján, életkalandján, hogy lenni kell, ha levés a sors.

a levésről szólt a papír is, 'minek nevét a tanárok aztán gyakran citálták, én pedig mindenre jó anyanyelvi fordulatnak hittem, ami nem vicc, de mégis vicces, aminek rokonszava az ágrólszakadt meg félkegyelmű

(a kegyelemnélkülben), de

a szegénységi bizonyítványt

hadüzeveggyé nyilvánult anyámnak kórházi ápolás céljára

adták ki negyvenhatban, január hó huszonnyolcadik napján. és folytatódnak a történetek, mert a leltárba vett dolgok se mozdulnak el (ahogy ügyek se) hivataltól.

az áttelepítési kormánybiztosság a kérelemre hivatkozással küldi a bejelentési nyomtatványt, és hozzá még intésül: a miheztartás végett közlöm, hogy ingóságaiért csak azok mehetnek át csehszlovákiába, akik ingóságait a „nyilvántartó lapon” bejelentették. beutazási engedélyt csak egy személy kaphat. (3053/1946. sz.) és nem volt kérdés, ki az, ki veszi, veheti hátára az ügyet, nehéz hivatalok nehéz levélváltásait, míg a leltári darabok máshol múlatják ki az időt magukból, a babavánkos babáját feledi, a gyerek babamagát, cipő lábat, ruha takart formát. de még mindig a várás, aztán kilenc sor, 'melynek tárgya, hogy anyám, a felvidéki menekült ingóságainak áthozatala iránt érdeklődik, s a fejlécen: magyar áttelepítési kormánybiztos. bp. nagymező u. 1. (17980/1947 sz. II. 3.)

s végre az, a tárgyban legvártaabb papír is érkezik, a kormánybiztos rendeletéből az ügycsoportvezető levele, rendelkezése:

1947. szeptember hó 9 n. lépje át a magyar–csehszlovák határt az úti igazolványban megjelölt határátkelőhelyen. más határállomáson a magyar illetőleg csehszlovák határrendészeti közegek a határon át nem engedik.

lakóhelyéről induljon útnak úgy, hogy a határt a fenti napon reggel 8 órától 19 óráig átléphesse.

mellékelten megküldöm a következő nyomtatványokat, melyeket feltétlenül magával kell vinnie:

úti igazolvány

fuarlevél

utazásra jogosító utalvány

tájékoztató

leltára 5. példánya

amennyiben leltárát csak négy, vagy ennél kevesebb példányban küldötte be, az önnél lévő példányt elutazásakor vegye magához.

ha elindulását komoly okból el kellene halasztania, erről hivatalomat értesíteni tartozik, hogy önt a később induló csoportokba beoszthassam.

az úti igazolványát fényképe alatt írja alá.

(budapest, 1947, augusztus hó 27. n.)

és indult, ment anyám, akiből innen csak a fiatait, időbe hullt asszonyt látom, elszánt meneteit, kényszerérelt szükségvilágát, ahol minden csak intéznivaló képében

jelenik, és a dolgokhoz kötve-csomózva mindenki azzá nemesülve, szétnemesülnek sorsok. utazik visszautazva térenidőben is a másik folyóhoz, vág felé, emlékeken lépve, bolyongva, s hallom, ahogy mondja, a vág partján ettem a vadalmát, ette várandósan, hogy valamit egyen neki, akit a kinti világ vár. nem vár.

a világ nem vár senkit, semmit,

még a messiást is csak

emberek remélik,

ember ellenében

intéznivaló lesz apám is, levéltárgy, aztán emberi, asszonyi sors hosszú gondolata, s közben a kísértő tapasztalás, hogy az ugyanaz más, de a más sem különbözik soha, és megint egy hivatal (vagy mi), mert a dolgok csak kifelé másulnak színeket, sok éltű formákat lenyúlva, sajátítva-rontva. a magyar kommunista párt központi hadifogoly irodája (budapest. VI. ker. ó-utca 12. szám, telefon: 125-011 és 124-865) küldi anyámnak:

Központi Vezetőségünktől ma kaptuk kézhez hazahozatali kérelmét, minthogy irodánk illetékes minden hadifogoly ügyel kapcsolatos kérdéssel foglalkozni. ezzel kapcsolatban közöljük, hogy mi csakis pontos személyi adatok birtokában tudjuk a hazahozatali eljárást kieszközölni, miért is kérjük, hogy a mellékelt kérdőívet szíveskedjék pontosan az illető fogoly adataival kitölteni. ezen kérdőív azonban még nem elégséges a hazahozatalhoz. szükségünk van még a helyi MKP. szervezet igazolására is, melyben az illető hadifogoly politikai magatartását igazolják. kérjük ezen igazolást beszerezni és a kérdőívvel címünkre visszaküldeni.

amint az iratok hozzánk beérkeznek, Központi Vezetőségünktől nyert utasítás alapján a hazahozatali eljárást azonnal elintézésbe vesszük s az iratokat az orosz hatósághoz soron kívül küldjük ki további intézkedés végett.

szabadság!

(1947. április 29.)

mi tehető az ilyen, felfordult szöveggel, 'miből udvariasba mártott abszurd csavar áll ki, hogy itt kell igazolás arról, ami ott (moszkvában) történik (még ha ott dől el az itt, akkor is), igazolás azoktól, akik politikai magatartásról (tartásról) mást gondolnak, s mi tehető, ha valakit nem keresnek, mert nincs ki keresse, hazahozatalát kérje, mint egy csomagnak. nem tehető semmi, csak a talánban mozoghat remény, ahogy anyám reménye is, 'mikor fáradó betűkkel kérdőívnek gyűjt válaszokat. és fáradhat az idő is benne, ha a soron kívül-re gondol, amihez előbb utasítás kell a központi szeretőtől (amit a központibb vezérel), s a talánban mozog 48 január 21-én is a lágerba írtakkal, hogy a hazatért fogolytárs nem valami jó híreket hozott a vele együtt töltött időből egészségi állapotoddal kapcsolatban, s a lehető zárósról, kérem az Istent, adjon Neked erőt, s reményt a mielőbbi viszontlátáshoz. és eljött a mielőbb, és milyen volt, mi volt ez kezdetvég határán, idő és szó foszlásába veszve, mindeneket egymásba veszejtve, ahogy nem beszélt apám, nem ejtett szót, mintha törölték volna belőle (előlünk) emlékeit, ahogy magában horóta mélyen, félholt-élően félelmeit, csak a veszett csendek merülése, sötét kisülése hagyott álomtalan nyomot, míg sorsával írt másoknak is sorsot (ahogy mindenki teszi). és beeláttunk az időbe, minden időbe zuhanva szét, hogy mily'reménytelenül,

saját erejükből
törvényükből
ismétlődnek dolgok,
járnak helyben, míg a
színek váltakoznak
s ítélet fordul, mert
az életet nem lehet jól csinálni

magamemlékekben hordom anyám is, ahogy kérelmek, válaszok, levelek, papíréletek
meg írógépe fölé hajol, és áldatlan (áldva) talál utat s rést hivatalokban, s ahogy
intézve másnak és magának, családnak, mindenki-fiának, gyorsíróva gyorsult (nekem
rejtély) hieroglifákat, idővé gyűltek rajta papíréletek, és nem papírok is. de már alig
érintetem, mivé hajtogatta a sorsokat magában, mivé halkultak benne életek, az
életből hajolva, sodródva ki másik világba

és súlyokat lerakni vittem tengereket járni
sok könnyveszést írva át és vissza, a
tenger sóját ontotta más alakban,
világra szét, és nézte világát, néztem
testét, régi házám formarendjét
ahogy dolgoznak rajta
bontó mesterek, s valami
még tartott e rendben, talán a
fájdalom kitartott hangja,
örökmagasa
tartott ki végig, s ahogy
reng a tenger bennem,
reng a sok lény is
áttetsző anyagba
zárva, míg
látalak messze
ellebegve
asztalon
lepedő
alatt